

(Gyűl)ölő szeretet

Tóth Hajnal

Miféle anya az, aki mindent megtesz leánya boldogtalanságáért? Hogyan és miért válik gonosszá? Miként lesz áldozat az öregedő anyjáról gondoskodó leányból? Van-e kiút a kiútatlanságból? Elszakítható-e az olyan családi kötelék, ami csak fojtogat, és ha igen, mivel? Mindez kiderül a nagyváradi Szigligeti Társulat a *Leenane szépe* című előadásából, amelyet november 8-án mutattak be a Transilvania Színpadon, Dobrovskzi Dóra rendezésében.

A Leenane nevű ír hegyi faluban tengeti életét Mag, az anya (Tóth Tünde) és negyvenedik életévéhez közeledő lánya, Maureen (Tasnádi-Sáhy Noémi). Mag naphosszat tesped kopott zöld foteljében, és ugráltatja Maurent. Nem igazi betegségetől szenved, ha-

nem a hipochondriától, önzéstől és kicsinyességtől. Egyre inkább elnyomja Maurent, lefelé a posványba. Maureen teljesen beleszürkül, belesavanyodik ebbe a csomósodó zabkása, vitaminital és tyúkkárálás határolta minimál létbe. A jelmezek és a díszlet, a lakás berendezése is e seszínűséget, fakóságot hangsúlyozza, a nyomasztó, zaklatott hangulatú zene szintúgy.

Az élet akár idilli is lehetne ebben az ír falucskában: gyönyörű táj csodaszép hegyekkel, csönddel, a természet harmóniájával. Másfelől azonban ott a szürkeség, az unalom, a kilátástalanság. Az emberek elvándorolnak, hogy másutt jobban boldoguljanak, ám idegenben sem a boldogság várja őket. Elvagyódás és visszavagyódás. De minek. A drámát Martin McDonagh írta 1996-ban, ám a történet játszódhatna bármely partiumi vagy székelyföldi, elszigetelt településen napjainkban. Egyébiránt Martin McDonagh nemcsak író, hanem remek rendező és forgatókönyvíró is, és aki látta valamely filmjét – gondolok itt például a következőkre: a 2008-as *Erőszakik* (In Bruges), a 2017-es, két Oscar-díja (legjobb női főszereplő, legjobb férfi mellékszereplő) *Három óriásplakát Ebbing határában*, a 2022-es *A sziget szellemei* –, annak lehet sejtése arról, hogy ez a történet sem akármilyen. Többféle jelzót használhatnék: különös, megdöbbentő, groteszk, ám döntse el a néző. A *Leenane szépe* című darab anya–lánya kapcsolat, feszültségekkel, fordulatok-

kal teli lélektani dráma, amelynek során társadalmi problémák is fölmerülnek. De ne címkézzünk: nézzük meg az előadást egyszer, többször, és hagyjuk, hogy hasson.

Maureen számára a szerelem menekülés lehetne. A szerelem csoda

lehetne. Amikor megjelenik a színen az Angliából hazatérő Pato (Sebestyén Hunor), és meghívja Maurent a visszatértét ünneplő összejövetelre a házukba, felcsillan a remény. A nő a találkozás hatására kivirul. Pato szépnek látja őt, Leenane szépeként. Mellette

nem szürke egérke, nem besavanyodott vénlány. A féltékeny anya hiába próbálja elriasztani Patót azzal, hogy elárulja Maureen féltve őrzött titkát. „Aki gondolkodik, az szorong, aki szorong, az összeomolhat” – magyarázza a kedves és megértő Pato.

A férfi balgatag, mégis leleményes öccse, Ray (Nagy László Zsolt) rögvest megtanulja ama bölcsességet, amit Mag házában, a konyhában fedez föl a hűtő ajtajára helyezett feliraton: „Légy a mennyben egy órája már, mire az ördög észreveszi, hogy meghóttál.”

Lehet mosolyogni Ray megjegyzésén, fura mozdulatain és világlátásán. Lehet néha nevetni, ám ez a nevetés keserű. A *Leenane szépe* olyan erős hatású színház, olyan történet, amely nagyon mélyre megy, amely zsigerig hatol, amely összefacsarja az ember szívét, amely nem ereszt. Az előadás után is még sokáig látom magam előtt Maureen elkeseredését, kétségbeesett dühét, Mag gonoszkodó arckifejezését, ahogy újabb és újabb ármányokon töri a fejét. Az apró bosszantásoktól, az állandó szekálásoktól egyre súlyosabb és durvább cselekedetekig jut el, aminek meg is lesz a következménye. A két színésznő úgy játszik, hogy az döbbenetes. Döbbenetesen jó és döbbenetesen megrendítő. Nem játék ez, hanem átlényegülés, kegyetlen valóság.

A két fivér nagyon szerethető figura. Pato tiszta lélekkel, reményteli várakozással fordul Maureen felé, próbálja kiszabadítani a kelepceből, a „tyúkólból”. Emlékezetesek a kissé bugyuta Ray mókás gesztusai, akinek azért megvan a véleménye a „ki-bebaszott életről”. Maureen valamelyest olyan, mint Ray teniszlabdája, amelyik vélet-

lenül nem jó helyre került, és megrekedt. Maureen évekig magánál tartotta a labdát, pedig nem is kellett neki.

Úgy drukkoltam Maureennek, hogy ki tudjon jutni ebből a zsákutcából, hogy megszabaduljon a dohos keksz szagától, hogy várjon rá a kedvese, hogy együtt elutazzanak Bostonba vagy máshová, akárhová, jó messzire. És úgy drukkoltam, hogy *Leenane szépe* csak a sivárságtól, a pletykás falutól búcsúzzon el, ne az élettől, ne a szerelemtől... Mert az élet akár idilli is lehetne.

Szereplők: Tasnádi-Sáhy Noémi,
Tóth Tünde, Sebestyén Hunor,
Nagy László Zsolt

Rendező: Dobrovzski Dóra

Dramaturg: Marton Orsolya

Jelmeztervező: Florina Bellinda
Vasilatos

Díszlettervező: Mihály Katalin

Zene: Marton Richárd Zoltán